„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 90. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 10. ЈУНА 1892. ГОДИНА XXVII.

ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Молимо да се претплата за **трећу** четврт ове године потписаној администрацији чим пре пошаље, да не би било прекидања у шиљању листа, јер смо закључили, да се лист никоме не шаље, који се није претплатио.

Позивамо уједно наше штоване једномишљенике, који не држе наш лист, да га претплатом потпомоћи изволе. Ово је чисто народни орган, који треба сваки искрени родољуб да потпомогне.

Цена је тачно обележена на челу листа.

Администрација „Заставе“.

БИЛАНСА.
VIII.

Господа политичари т. з. „странке права“ озбиљно причају, како ће они скалупити „велику Хрватску“ у оквиру данашње монархије Аустро-Угарске и под владом хабсбуршко-лоренске династије, те би тако место дуализма настао триализам, и та монархија би се звала Аустро-Угарско-Хрватска. Они су се чак постарали за савезнике у „уставној“ борби, коју ће у том погледу водити, а ти савезници имали би бити — Чеси, јер и ови желе да васкрсну велику ческу краљевину т. ј. да саставе у једно тело све земље круне Вацлавове, (Венцелове) па би тако онда настао квадрилизам, и наша монархија би се звала Аустро-Ческо-Угарско-Хрватска.

Сад, без замере говорећи, ако Чеси сањају о успостављању краљевине Ђорђа Подјебрада, то има и некога резона. Чески народ је врло далеко одскочио у култури и у благостању, па је сав проникнут том идејом, ту нема разлике између господина и сељака па били они у Ческој, Шлезкој или Моравској; они сви су вољни жртвовати за ту своју идеју све, претрпети за њу највеће муке и прогонства. Они се никако не ограничавају на уставну борбу — они су спремни и на не уставну. Они су вољни за свету ту идеју да мењају и веру својих праотаца: да постану од римокатолика православни; они се не устручавају ради постигнућа својих смерова склапати спољашње савезе, чему имамо сведочанство у својевременом путовању др. Ригера у Москву, и у недавном путовању ческих соколаша под вођством др. Подлипнија у Нанси. Они се ничега не плаше, они гласно и јасно говоре таке ствари, које, благо речено, никако се не могу сложити са појмом верности, према држави и према династији. Они, у кратко речено, воде најочајнију борбу, коју само замислити можеш, па у тој борби успевају бар у толико: што је цео народ уз њих Они, кад је требало, изведоше најсјајнијим начином политику пасивитета под генералом Колером — они, чим увидеше потребу, турише у крај старог свога вођу Ригера и староческу странку и пригрлише новог вођу Грегра и младоческу странку.

А успех свему томе до сада? Баш никакав! Они не само што нису могли извојевати крунисање краља са круном Вацлавовом, него они не могаху извојевати ни толику автономију, колику на хартији уживају краљевине Хрватска и Славонија. А за што то? Но за то, што су фактори, против којих се чески народ мора борити, много јачи од њега: цео немачки Vaterland (отаџбина) устаје против њега најенергичније — немају ту реч само Немци у нашој држави, него и Немци у Немачком царству. Немац, ма где он био, дрхће од узбуђења и од мржње, кад чује само име Чех — Немци ни не сањају о томе, да краљевина Ческа не би баш морала бити саставни део немачкога царстава; аустријскога, док у Аустрији доминирају Немци, — немачкога, кад би у Аустрији имао да пропадне немачки уплив. И све је бадава, док год немачки уплив буде јаки, у кратко: док се не сломије снага немачкога народа, дотле о слободној, независној краљевини Ческој не може бити ни говора, ма се и постостручило одушевљење народа ческога.

А Хрвати? Да ли су сви Хрвати проникнути идејом скалупљења „велике Хрватске“? Па има ли и изгледа, да би то ма када могло бити? Најбољи доказ за то имамо у последњим изборима за троједнички сабор: 77 присталица најтешњег савеза са Угарском против 8 „Велико-Хрвата“! Ови потоњи не само да нису нарасли, него у броју баш горопадно падају, па не само нема изгледа, да би они могли порастити, него је извесно, да ће са свим исчезнути, као што је то већ било у доба од год. 1868. до 1878. Маса хрватскога народа је врло сиромашна и не култивирана, она нема баш никаква смисла за политичку борбу. Идите у жупаније загребачку, вараждинску, беловарско-крижевачку итд. па видите, како се хрватски сељак управо до најгорег понижења клања и савија и пред најпоследњим општинским писаром! Па и ако се где нађу неки одважнији и устану да бране своје личне интересе (као приликом сегрегација и комасација) — један куршум избачен из жандарске пушке с места је учинио одважности крај. Питом је то народ, и сувише питом.

Но, рецимо, кад би се хрватски народ с временом и култивирао, постао политички зрео и да сав, по примеру Чеха, устане у обрану свога „државнога права“ — па шта онда? Зар би Мађари и Немци (јер ови су сложни у обрани своје превласти) клекнули пред стрелама вођа странке права? Заиста не би. Угарска без Хрватске не може да буде; губитком Хрватске изгубила би она увете за свој опстанак као самостална држава, изгубила би из своје власти најкраћи пут к мору и кад се не би по својој вољи могла материјално развијати, морала би изгубити и своју политичку самосталност. За што се Троједна Краљевина не може материјално да придигне, за што је политички немоћна? Та баш за то, што нема у својој руци власт да удеси своју привредну политику, како она то држи за најзгодније (све и кад би имала у хрватском народу најважнији материјал за политичку борбу)! Настојати дакле о скалупљењу неке „велике Хрватске“ у оквиру аустро-угарске монархије — јесте игра за децу а не за озбиљне људе.

Па шта онда? Стари Анте, док је још био у пуној снази француски цар Наполеон III., надао се да ће му он помоћи скалупити „велику Хрватску“ (исто као што су се надали Мађари да ће им он помоћи подигнути самосталну Угарску) — и онда је стари Анте ужасно мрзио Русију: и она је спадала у славо-српску пасмину! И кад је Наполеонова слава и снага закопана у битци код Седана, онда су се староме Анти отвориле његове духовне очи, он је свој поглед окренуо к тој толико презреној Русији, и нада се од ње: да ће она васкрснути државу Петра Крешимира „Великога“, појачану са ситницама: целе Истре, Горице, Градишке, Крањске, Корушке, Срема, јужне Далмације, Црне Горе, Босне и Херцеговине и Србије до Мораве. Но, да би то Русија могла учинити морало би савршено нестати аустро-угарске монархије и Русија би морала загњавити православну Србију и Црну Гору! Па и кад би то било, зар може паметан човек и помислити да би се онда Русија ешуфирала да изводи планове др. Анте Старчевића? Коју разумну сврху би могла имати Русија да протежира римо-католичку Хрватску против једноверне Србије и Црне Горе? Зар она не би имала пречега посла него да себи на југу ствара још једну Пољску? (Овде нарочито не проговорисмо ни речи о Србима Троједне Краљевине — о „влашком накоту“, како „лепо“ вели стари Анте — узели смо да је Анте (и његова чета) успео да их осведочи да су они у збиљи „православни Хрвати“ или да их је све до једнога покасапио.)

Ко, озбиљан, дакле, не мора да се насмеје смушеној политици хрватскога „пророка“ и његових сљедбеника? Ко, озбиљан, не види јасно, да о „великој Хрватској“, какву себи замишља т. зв. „странка права“ апсолутно, у ни једном случају не може бити говора?

Ако би се ишта од сличних мисли ма кад дало извести, то би можда ишло у тесној слози и заједници хрватскога **и** **српскога** народа, но никако у борби хрватскога **против** српскога народа. Мудроме и две речи доста.

*

Сад да карактеришемо т. зв. „странку права“ и да проговоримо у уветима њезина опстанка. Чему? Зар се та странка не карактерише сама? Карактер странке: смушеност и детињаста злоба и мржња. Увет њезина опстанка: апсолутно никакав. Је ли потребно да речемо шта више?

А сад на послетку долазимо да проговоримо о српској самосталној странци. Но то ћемо учинити у идућем чланку.

НАШИ ВАШАРИ.

Вашари су имали некад велики значај по трговину и народ у опште онда, кад трговина у доњоземству наше отаџбине није била ни у самим варошима развијена, а по сели једва што је било неког трага, по ком се могло судити, да и тамо има трговаца. Поред свега тога, што су људске потребе биле онда доста незнатне, патријархални живот народа имао је ипак кад веће, кад мање кућевне потребе, које се могле само на вашару подмирити. Но и вашари су били онда ретки, околна места могла су тек у пола године добити прилике да у близини својој од 3—4 часа путовања дођу на вашаре. У нашим крајевима били су вашари онда у Новом Саду, Сегедину, Темишвару, Кикинди, Бечкереку, Сомбору, Кули и другим већим местима, на које су често и пештанци трговци долазили. Таки

ЛИСТАК.

ЗАШТО САМ СЕ ОЖЕНИО.

Још годину дана па би ступио у ред грчких младожења. Пријатељи, који беху већ давно ожењени, саветоваху ме да се женим. Смејао сам се. Зар ја да жртвујем своју златну слободу, па да натурим женин јарам на врат, да га кроз цео живот носим. Никада!

Једном се разболех. Одем лечнику, и пошто ме добро прегледа рече ми да легнем у постељу.

Упутим се кући.

Дан је био један од оних лепих мајских дана, кад се све на тебе смешило. Свет је врвио улицама, и на свачијем лицу опажаш задовољство. Никада ми свет није био тако мио, тако леп, као сад, сад кад ја морам да идем у постељу.

Дођем кући Уђем у једну па у другу собу и учини ми се да сам ушао, не у свој стан већ у гробницу.

Прођем постељи, разбацим навлаку, наместим узглавнице и пошто бацих још један тужан поглед на улицу, легнем у постељу.

Око мене владала нема тишина, само се чуло зујање једне муве, која лећаше по соби.

Осетих јаку главобољу, затим неку ватруштину која ме непрестано држаше.

Ујутру дође доктор. Опипа било и после краткога ћутања рече да је мало запаленье. Наредi ладне облоге и упути ме како да их облажем.

Лежао сам тако неколико дана. Грозница попустила, па од јаке ватруштине изгореше ми и уста и језик.

Дан пролазио за даном које како; али ноћ!... О, то беше ужасно!

Баба Перса, која ме послуживаше вртијаше непрестано главом.

— „Шта вам је?“ — запитам је

— „Ама непрестано мислим, нашто ће ово изаћи.“

— „Шта то?“

— „Та које видео у грозници мећати на себе лед ледени. Куку мајко! То нит' сам кроз својих (теде рећи године ал се трже) чула нит' видела.“

Насмешим се.

— „Немојте се смејати, не! Већ знате шта господине рано, да ја дозовем баба Марту, да вам обаје воду. То је узрок, верујте, узрок!“

— „Маните се ћорава посла“.

— „Ју, свете! Каква ћорава посла. Кад сам ја била још млада, могло ми је бити шеснајест.... Е, биће да сам имала више....

— „Молим вас отидите по лед.“

— „Одма!... Мал' те нисам већ ступила у осамнајсту.....

— „Молим вас идите“.

— „Одма, одма!... Е, шта ја говорим, какви осамнајст, шеснајст....

— „Ух!“

— „Ама где је та чинија.... Онда ја одем....

— „Ух, до сто ђавола!...

— „Е, господине рано.

— „Одлазите већ једном по лед!“

— „Та незнам где је чинија.... одем вам ја до баба Марте....

— „Та гром спалио ту баба Марту“ — продерем се — „одлазите по лед“.

— „Хе луда главо! Мислим где је чинија, а ено је пред врати.“ Једва једном оде.

После неколико секунада закуца неко на врата.

— „Слободно!“

Уђе мој пријатељ Мирко

— „Шта је с тобом?“ — Запита ме.

— „Ето видиш.“

— „О, о! А ја мало пре чух од госпођице Розине. Е, то ти је дивно девојче. Враголасте па ватрене очи, па онда!.... Знаш, можеш с њом и да разговараш о свачем, а не као наше српкиње: „ња, ња, ња“. Чуј. Али ником ни речи. Пст! Данас сам је тако слатко“ — при том се насмеја и тишијим гласом дода — „пољубио, да ми још и сад горе пољубац на уснама. Ах, морам, морам још једном отићи до ње. Здраво!

„Благо теби и твојој нарави“, помислим. За мало па се опет врата отворише.

— „Добар дан!“

— „А, ти си Стево“.

— „Чуо сам да си болостан па дођо до тебе.

— „Добро си урадио. Седи.

— „Мани ме молим те, већ реци ми: шта да радим, шта да радим?

— „Е, а шта ти је?“

— „Ух, не питај! Просто да полудим ил' да се убијем.

— „А да није и овом Розина мало завртила памет, помислим.

Он ходаше горе доле по соби непрестано хучући.

— „Знаш, дужан сам ти на све стране, до грла, а немам новаца да платим.“

— „А ти немој платити.“

— „Да лако је теби рећи: „немој платити!“, — продере се он — „ал' кредитори вијају ме све узастопце. Реци ми шта би ти радио на мом месту?“

— „Ја би бего од њих!“

— „Ха, ха, ха! Да бегам. Врло женијално! А то ћу и да чиним. А сад идем да накитим писмо оном безобразном и матором чиви. Ха, ха, ха! Здраво!“

Пошто он оде, од једном се нагло отворише врата и соба замириса на разну парфимерију.

— „О, сервус брудер! Шта је с тобом, болестан, а? О, о, о! Грозница.... Не?... Запаленье? Хм, хм! Но ништа, ништа, проћи ће. Пардон! Вајст, баш синоћ смо те спомињали. Ох, ала је било весело, пили смо, па

вашари трајали су по осам дана и ту је онда вредно било отићи, јер је сваки могао тамо купити и продати што год је хтео.

Али од кад се трговина јаче развила, те се и по сели сад могу у свако доба све кућевне потребе код тамошњих трговаца подмирити, од то доба изгубили су вашари своју вредност. Трајање вашара бивало је, како које године, све мање, док год се није ограничило на недељу после подне и понедељником до подне. Но како потребе стварају обичаје и законе, то је ево сад трајање вашара сведено само на неколико часова од подне, до 4—5 часова после подне у недељу и за то кратко време шта је ко могао продати, продао је, а што није продао, мора опет носити кући.

Настаје питање, какву цел имају таки вашари? Никакву. Купац може све што му је нужно купити код свог трговца или у оближњој варопи кад тамо отиде. Он дакле нема сад праве потребе кад иде на вашар, може се казати, да народ иде сад на вашаре, једно, што сад има вашара скоро у сваком селу, те су бливу; иде више из љубопитства а често мисли да ће тамо наћи каква берићета. те ће моћи што добро купити или продати. Али како већина у тој намери одлази на вашар, то се наравно не дешавају таке прилике, већ кад тамо прођоња оно неколико часова, потроши неколико десетака на улаз и место на вашару, онда се враћа кући овло јеђен, што је тај пут учинио без икакве нужде и невоље.

Но најгоре пролазе занатлије са вашари.

Ево, кад је уведена слобода у занатима, намножио се број сваке врсте занатлија. Нема више вандровке са „фелајзном“ на леђи по 10—12 година, где је занатлија стицао знања и вештине, па обогаћен тим врлинама долазио кући, да буде користан члан народу и држави. Већ сада, чим се које шегрче ослободи, одма помишља на самосталност, та за бога, изучио је занат. И таки већ хите да се барабари са својим мајстором, хоће да отвори радњу и ако још нема појма, шта све радња изискује, он хоће да конкурише са искусним људма, и ако не зна ухватити рачуна свом послу. Већ сама та околност велико је зло по садашње занатлијство, и по ваљане занатлије, које су научиле да израђују солидну робу, и код сваког посла своју вештину да покажу. За те је ово стање двапут горе, јер не могу са незналицом конкурисати, коме је стало само да ради пошто по то, док се тако радећи сам не истроши.

Ова сувишна и несолидна конкуренција приморава занатлије да на страни потраже прође својој роби и за то су упућени на вашаре. Но шта се може за 3—4 часа на вашару пазарити, где свака муштерија разгледа на тенане робу по читав час, а за други час погађа се, она има каде. Међу тим, догађа се по некад, да занатлији и не завири муштерија под шатру. С јесени, кад би могли бити најбољи пазари, бивају често кишовита времена, те занатлија без да је отворио сандука, враћа се кући. Можемо сами замислити, шта бива са таким људма, који тргују са 2—300 фор. капитала, кад га неколико пута потера несрећа на вашару да ништа не пазари, а мора да плати кочијашу по 4—5 фор. за подвоз, за место и улаз по 1—2 фор. а из готовог мора да живи. Таки је брзо готов. Садашњи вашари, права су економска пропаст по народ, а нарочито по занатлије. За то би требало да устану све власти и цео народ противу оваких вашара, какви су сад. Вашари могу имати још једино смисла за промет марве по већим местима, али сеоске вашаре требало би сасвим укинути, да се не наводи свет на пропаст.

У првом раду позване би биле муниципалне власти варошке, да донесу закључак противу штетног утицаја вашара, са којих пропадају по вашарима занатлије и трговци и да поднесу овај предлог надлежном месту на уважење. С друге стране треба сами трговци и занатлије, у свом сопственом интересу, да сазивају местне зборове, на којима ће се и они изразити против садашњих вашара. Своје закључке нека поднесу трговачко-занатлијској комори, која ће морати о том донети свој суд, па пошто смо уверени, да би тај испао у нашу корист, земаљска влада извела би радо праведне жеље својих грађана Покојни министар Барош изразио се више пута противу штетног утицаја вашара по народ, трговину и занатлијствоа с тим више позвани смо ми, да учинимо озбиљан покрет ради уништења сеоских вашара.

Ово је моје мишљење о садашњим вашарима а стручне особе, које имају у том питању веће способности и више искуства, очекујем, да ће коју реч више казати.

Давид Видић.

Поглед по свету.

— Као што је познато, барон Хирш је основао једно акционарско друштво под именом: „Јеврејско колонизационо удружење“ са циљу, да потпомогне исељење Јевреја из Русије у Америку. То удружење располаже са капиталом од 50 милијуна франака, који је већим делом сам оснивалац, барон Хирш, уложио. Хирш је већ купио велики простор земљишта у Аргентинској републици и тим ударио темељ устројству јеврејских полодељских колонија. До сад је то удружење давало помоћ само оним јеврејским породицама, које су се исељавале из разних крајева Русије, јер нису имало права, да тамо живе. Но, сад на молбу барона Хирша, руска је влада одобрила, да се оснују средишни и месни одбори, који ће организовати исељење Јевреја из целе Русије, те ће се ове године иселити око 25 хиљада, а у течају 25 год. 3,250.000 Јевреја. Руски „День“ примећује, да је барон Хирш највише до сад исељавао оне Јевреје, који су и у Русији живили од пољоделства и заната. Но, јеврејско питање избило је на површину у Русији за то, што у њој има много Јевреја, који нису вични никаковом производном раду, него се искључиво баве разним врстама трговине. Ти људи експлоатишу и упропашћују руски народ. На њих требало би обратити пажњу у првом реду и иселити их најпре.

— У Персији се све више шири колера, па је руска влада послала на границу три лечника, да би ови надгледали, а да се тачно врше све предузете мере против ширења исте болести. И у околини Меке појавила се колера. Рекли бисмо, да је ове године баш жестока, јер их 80% умире.

— Између Италије и творнице оружја у Стајну углављена је дефинитивна погодба за набавку нових пушака, да се истим преоружа талијанска војска. Пошто ће и за ову новину Италија жртвовати неколико милијона а већ је финансијално малаксала, оповиција на ново подиже буну против владе, која се и тако љуља на врло лабавој основи.

СРПСТВО.

Из Србије. Ономадне је био претрес изгредницима 6. маја а у суботу је београдски суд изрекао пресуду, по којој су осуђени Драгутин Ј. Илић и Милош Ђурић на 4 месеца затвора, остали су пуштени из недостатка доказа. — „Одјек“ јавља, да је чувени електротехничар Никола Тесла одликован орденом св. Саве II. степена. — У Нишу полиција је ухватила на жељезничкој станици некога Новелића Карла, који се непрестано мува између Ниша и Софије а издаје се за предузимача, док у ствари је бугарски официр и курир кнеза Фердинанда, што је на протоколу признао. Родом је Италијан.

Из Босне и Херцеговине. Пишу нам из Сарајева: да је тамо ових дана неки мухамедовац Ибрахим Гутић ножем навалио на Србина, православне вере, Ђилимовића и то просто с тога, што му овај није хтео дати ракије. Нама се чини, да су ова крвна дела у Сарајеву, на жалост, учестала — и увек вадимо то: да мухамедовци нападају а православни труну у затвору!

— Пишу нам из Брчке: да је госпођа Милева Костантиновић, кћи познатог пок. трговца у Трсту Александра Опуића, жена г. пуковника Костантиновића у Београду, даровала срп. правосл. црквеној општини у Брчкој 5000 фор. Нека је хвала овој дичној добротворци, која се сећа наше браће у Босни!

Трговина, економија, финансија Угарске.

Извештај краљевско-српског генералног консулата у Будим-Пешти за прво тромесечје 1892. год.

(Из „Српских Новина.“)

(Наставак).

Ресултати жетве прошле три године рачунају се овако:

	1891. г.	1890. г.	1889 г.
У Угарској	17·5 м.	21·8 м.	12·5 м.
У Србији	1.25 м.	1.25 м.	0.75 м.

милиона дуплих цената.

Извоз брашна, као што смо већ видели, једнако је у опадању. Свега је у јануару и фебруару о. г. извозено морем 136.829 м. цената, т. ј. много мање но у истим месецима 1890. год.

Извезено је на име у:

1992. г.	Енглеску	Француску	Бразилију
јануару	67.487	19.468	5.260
фебруара	32.831	4.100	6.283

и у Холандију око 100 м. ц.

Извоз је нарочито опао за Енглеску и Бразилију и није искључено да се и ти трговци изгубе за угарско брашно, као што је већ изгубљен шпањолски трг. Томе је назадовању главни узрок, што угарско брашно, не може у ценама да конкурише америчком брашну.

У Пешти је пр. год. радило свега девет паромлинских акционарских друштава, чије је имање на крају 1891. г. било до 30 мил. фор., а чиста добит те год. 1,843.588 фор.

*

Алкохол и шпирит. Угарска држава јако је оптеретила порезом производњу шпирита и на тај начин приходавала је државној каси 15,021.880 ф. и то само за време од 1. септембра 1891. год. до краја фебруара 1892. г. За то време била је производња 55,684.032 хектолит., што је делимице утрошено у земљи, а доста извезено у Аустрију, Босну и Херцеговину и у Румунију.

Дуван. Није без интереса онај статистички материјал, што је изнесен у седници угарског пољопривредног друштва о производњи дувана. Г. 1890. било је у Угарској свега 13.171 произвађача или за 860 мање но 1889. год., што се је тако смањио и засађени простор са дуваном (1890. г. 179.593 јутра, а 1889. г. 180.798 јутара). Држава је купила од произвођача 43,431.609 килограма дувана за 8,271.557 фор. (1889. г. 9,331.304 ф.). Од овога је купила аустријска режија 62%, а угарска режија 38%. Приход монопола дувана био је 1890. год. 24,173.388 фор.

Да би се подигла производња дувана у Угарској, и да би од ње било што већег прихода за произвођаче, пољопривредно друштво поднеће влади предлоге као грађу за нов закон о производњи дувана.

Шљива. — У прошломе извештају овога консулата било је опширних говора о стању шљиварске трговине и о производњи у 1891. год. По што рад у овоме тромесечју није био много жив, означићемо само најновије цене на овдашњој пијаци. Српске шљиве плаћене су 12·50 ф., босанске шљиве 16·50 фор. Пекмез славонски 17.50 фор., српски транзит 16.75 фор.

Сточарски трг. — Покушај с немачке стране, учињен 1890 год., да довоз угарске рогате марве добије већег полета за Немачку, успео је.

За једну годину показало се, да Немачка увози доста рогате марве из Угарске, услед чега је и цена месу у Немачкој знатно опала, што је тамошњем потрошачком свету врло добро дошло, јер га и скупоћа животних намирница иначе много тишти. По што је рогата марва са угарских тргова доста јевтина, извоз за Немачку био је знатан, т. ј. од 1. децембра 1890. год. до 1. марта 1892. године свега 142.500 комада рогате марве, огромним делом волова.

Угарска влада намерна је, да знатно прошири сточарски трг у Пешти, тако, да он добије међународни значај. О томе се већ воде преговори између владе и општине пештанске. Промет пештанског сточарског трга и иначе се нагло развија, нарочито од 1885. год. па овамо. Ево колико је које године стоке на овд. трг.

Год.		Рог. марве	Телади	Оваца
	просеч.			
1874—1881.	„	106.216	51.613	96.125
1882—1886.	„	118.679	71.274	106.426
1887.	„	146.530	101.544	120.054
1888.	„	164.345	102.935	127.185
1889.	„	166.346	103.935	120.304
1890.	„	181.520	100.751	130.465
1891.	„	175.275	98.936	339.142

Просечни увоз годишњи био је 1887—1891. г. 166.847 рогате марве, 101.485 телади и 167.430 оваца.

Што се тиче цена, су биле просечно годишње у форинтама:

Воловима		Кравама	
мађ.	срп.	мађ.	срп.
21—32·78	21·37—30·60	21—28·57	21—24
1890. год.			
18·96—29	17·25—27·14	18·46—25·75	16—21

Цене су дакле код српских волова скочиле просечно са 4·12—3·46, а код крава са 5—3 фор.

Угарска располаже знатним сточарством.

По најновијем попису има у Угарској 5·5 милиона ком. рогате марве, 11·5 мил. ком. оваца и коза, 5·2 милиона свиња и 2 милиона коња.

Ради још већег подизања сточарства, влада се

све бутелн вајн и шампањац, каквог ни богови на Олимпу не пију. Знаш да ми и сад зуји у ушима праска штоплова. Само кад отвориш, а оно учини ф-ф-ф—пу! или паф! а ти успеш у чашу а оно све кипи, а ти.... Шта, већ пола седам? а у седам треба да се састанем с друштвом, имамо довече рибији паприкаш. Сервус!“

Пође па се врати.

— „Вечерас ћу напити у твоје здравље и запевати оно велико: мноооо-гааа-ја.

Већ ме зној обли слушајући га.

Окрете се, и као што је с ветром дошао, тако је и отишао.

После њега опет неко бојажљиво закуца.

— „До сто ђавола, какав је сад опет ово ексемплар!“ — повичем.

— „Опростите господине“ — рече неко промаљајући главу кроз врата.

— „А, ви сте брат Мито. Уђите.“

— „Добар дан господине!“

— „Бог вам добро дао. Седите.“

— „Вала господине... Овај, како да кажем. Чули смо да сте болесни, па моја Стана каже ми: „ајд' човече отиди до нашег господина да виш' како му је. Па, овај касти, данас је месила мало штрудлије накисело, па да опростите, ев' послала вам мало. Знате у нас паора је таки адет, кад се пооди болесник.“

— „Фала брат Мито.“

— „Е богу нек је вала. Само да ви што пре оздравите.“

— „Даће бог.“

— „Та и ми то кажемо.“

Још је мало поседио и затим отишао. У том донесе и баба Јула лед.

— „Где сте ако бога знате?“

— „Е, где сам. Морала сам ићи чак до господар Тоше. Ево кусур“

— „Добро, добро!“

„.... Знате, кад сам вам отишла до баба Марте....“

— „Ух!“

— „Шта хоћете, крпу?... а она мени бај, па бај, па бај....“

— „Молим вас оставите ме на миру.“

Она ме зачуђено погледа — „па кад ми обаја....“

— „До сто ђавола, оставите ме на миру.“

— „Добро, добро, идем. Али ја вам и опет кажем: зовните ви баба Марту. Лаку ноћ.“

Једва једном остадох сам.

Ноћ се у велико спустила. Светиљка која чкиљаше, бацаше слабу светлост по соби. Улицом чуо би се још по гдекоји весео братац. Сат на писаћем столу монотоно и једноставно ударише своје „тика-така“. Стотину разних мисли јурише ми по глави. Разне слике излажаху ми пред очи. Стотину пути пребројао сам разне шаре по „плафону“ само да се отресем мисли и сан да превучем, но тако сам и зору дочекао.

О, како сам радосно поздравио први сунчев зрак, који продираше кроз прозоре ми. Сетих се мука ноћашњих и мука које их прошлих ноћи претрпех, те и нехотице прошаптах: „Ала је то тешко бити сам, па још тако и старост дочекати“. Тад ми изађе пред очи слика једног девојчета, за коју ми говораху да је добра и чедна и да се њом оженим. О, камо да сам их тад послушао.

Пролазили дани и болест се окреташе на боље, и ја се за неко време предигнем.

*

Враћао сам се из Пеште кући. Био је ладан децембарски дан и ја нешто мало назебем. Чим сам стигао кући, збацим са себе одело и пруђим се у топлу постељу. Пријатна топлота, која се распростираше по соби и ватра која пуцкараше у пећи, брзо ме успаваху. Тек око седам сати, пробуди ме јак фијук ветра који ударише читаве праменове снежних пахуљица у моје прозоре.

— „Како ти је брате?“

Погледам на жену, која је лагано дошла из дечије собе и метула своју нежну руку на чело ми.

— „Добро, Милче моје. Глава ме мало боли, но и то ће проћи. Реци девојци да донесе воде“.

Она ме поглади по коси, пољуби у чело и одскакута у кујну. За мало па се врати с водом, у којој се топљаху снежне груде. Извади из ормана две чисте крпе, умочи, исцеди их, и обложи ми главу.

— „Мама, мама“, — утрча мала Зорка у дугачкој кошуљици и рашчупане главице — „бата отео моју тифлу!“

— „Пст! Тата је болестан.“

— „Тата болестан. Оћу тати!“ и дотрча до мене. Жена је подиже.

— „Боле гава, тата?“

— „Да, чедо“.

Она метула своју малу ручицу на мој образ, наслонила се поред мене на јастук и успављиваше ме: „аја! а-ја!“

У том утрча и бата.

— „Ма-ма!“

— „Опет си неваљао, Милане“.

— Оћу и ја та-ти!“

— „Ти несмеш, јер ниси добар“.

— „Оћу да дам тати поч!“

— „Ходи сине“. — рекнем му.

Он дотрча к мени, подигнем га и метем на другу страну.

Жена се благо осмену и рече ми: — „Иди молим те, ти само квариш ту децу“.

Груди ми се силно надимаху и ја кликнух: „децо!... жено моја! Да знаш како сам срећан“. — Две крупне сузе, сузе радоснице, скотрљаху се преко образа. Сетих се болести некад' док бејах неожењен и сад. О, како је човек блажен и срећан кад је у средини своје миле породице, ма и болестан био.

Михајлов.

бави мишљу, да продају соли за исхрану стоке. као важну чињеницу за подизање сточарства поверио пољопривредним дружинама. По рачуну требала би Угарска на исхрану своје стоке да троши годишње $1^1/_2$ милион мет. цената соли (рачунајући да један комад рогате марве потроши годишње просечно 14 килограма, овца 3 килограма, свиња 3 килограма а коњ 8 килгр. соли, — али толико се не потроши соли за стоку, јер један део сточара никако и не купује со за стоку, а други је купују за њу, али половину потроше за своју кућевну потребу. Да се то спречи, продаја би се имала поверити пољопривредним дружинама.

Ма да је Француској потребан довоз угарских оваца, она је са својом минималном тарифом зиатспречила довоз. Међу тим својом наредбом од 21. јануара о. г. омогућен је опет довоз угарских оваца, али уз строге санитарне мере а преко санитоpиума Ла Вилете, где издржавају известан контумац. Овце се извозе тамо живе и заклане.

Мађари се и иначе туже на нову француску царинску тарифу и поступке царинских органа. Веле, да су на тај начин сузбијене многе пошиљке брашна и лука из Угарске.

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

Суботица 25. маја. (Српско народно позориште.) По своме обећању, да ћу вам послати опширнији извештај рада, за време бављења дружине српског народног позоришта, ево ме да се томе обећању одужим.

После равних четири године дана, дошла је дружина срп. нар. позоришта у нашу средину велике недеље из Сомбора, па је пробавила овде до седам недеља. За то време, давала је дружина 26 представа, већим делом, све сами нови комади. Цео одбор се тако заузео око купљења предплате и посете, као никад до сад, а особито, као што сам јавио, г. председник и благајник. Цео приход изнсси 4208 ф. 80 н. а расход 4109 ф. 66 н.; сувишак дакле 104 ф. 14 н. Да су дневни трошкови нашег позоришта мањи, показао би се сувишак од неколико стотина.

Што се тиче репертоара, он је био разноврстан, а какав је успех постигнут у наше малене ове публике, која сваке четврте године има прилике, да види српско народно позориште, а сваке године по шест месеци мађарско, то је врло тешко рећи. Наша публика има неки особити укус у захтевању комада. Србин је, српски осећа, а све што је несрпско на позорници, то воли. Наша пак славна управа у томе му баш иде на руку. Од 26 представа, представљано је 8 српских, оригиналних комада, а 18 превода. Од ових 18 комада, као што су „Ђаволове стене“, „Распикућа“, „Неће варошанку“, „Златан паук“, „Курјак и јагње“, „Челик човек“ и др. бледе слике и бљутав слаткиш, на које би требала давна прашина заборава да је пала и који се комади нису могли одомаћити ни у својој домовини, ти комади се нама престављају, да нас учврсте у српском духу, који смо са свих страна туђинштином опасани.

Наша браћа Буњевци, увек радо гледе „Сађурицу и шубару“, па су и ове године тражили да се преставља и престављала се. Они знају да је тај комад написао један католички поп, Округић-Сремац, па га воле гледати са оне силне каламбурске мешавине, а што нас Србе тамо не карактерише најлепше, то није ништа. Ми треба у нашој рођеној кући да пустимо, да нам се ма ко на грбачу попне, па да смо му још и захвални. Но са „Шокицом“ својом мање је, готово никако успео г. Округић и код самих Буњеваца. За њих је то „срамно дило“ да девојка онако прође. А ми, Срби, који се тамо грдимо, добијамо на врло поштен начин сатисфакцију. Толико сам имао рећи о репертоару срп. нар. позоришта. —

Ове године били смо први пут срећни, да смо имали госта на позорници. Гђа Зорка Теодосијевићка, члан срп. краљ. нар. позоришта у Београду, гостовала је у четир комада. Највише одликовала се у „Рођокоси“, као миниатура Лујзе Блахе, наше земљакиње, која је у истој улози овде више пута као гост играла. Но у другим комадима је мање успела, особито у Рози собарици, у „Распикући“.

Кад смо пре осам година хтели звати г. Тошу Јовановића, редитеља краљ. срп. позоришта у Београду, да нам у неколико представа игра као гост, рекао нам је у седници бивши управитељ, г. Ружић: „На што трошити новац, кад мене цело Српство зна, да сам ја први вештак.“ Да нисам тада у седници био, не би веровао, да је то могао казати г. Ружић. Уверен сам, да овако ни први вештаци великих народа не би могли казати о себи. Сад видимо и верујемо, да сваки вештак, који се о себи може изражавати, да тек онда није прави вештак.

Прве две представе био нам је одличан гост г. Милорад Шапчанин, управитељ краљ позор. у Београду, писац „Задужбине цара Лазара“, који је дошао, да види свој комад и на нашој позорници. Дозволио је и сву гардеробу за тај комад, на чему нек му је хвала, а признање му је указано и на самој позорници, јер је више пута изазиван. О „Немањи“ био нам је такође гост писац г. Милош Цветић, редитељ краљ. позоришта у Београду и будући управитељ срп. нар. позоришта. И њега је публика више пута изазвала у знак захвалности за његов умотвор, који је достојан сваке хвале.

Са дружином срп. нар. позоришта путује г. А. Хаџић, наш земљак, као привремени управитељ. Ми га познајемо као скромна човека, који би сваком добро учинио, а уједно и на жао, осим оних, који данас на њега утичу. Он је управитељ, а за његовима леђима изгледа нам, да све неко други управља. Ми видимо разне неправилности и на позорници и у административним пословима. Да ли ће то још овако дуго остати?...

Дружина је требала имати овде користницу. Ми смо и пре 8 год. били противни начину подељивања користице, на проценат. Ове године такође смо томе противни били и хтели смо да се дели на равне делове*). Јер кад један глумац са платом 90 фор. добије 18 фор. онда онај сиромашак који има плате 20 фор., добије само 4 фор. и то је нама неправо. Зашто да се не деле користице на равне делове? Зашто да нису једнаки сви, кад је целокупна корист? Онај који има више плате, то му је награда за његов труд и уметност, и докле такав један има да једе бифтеке, други једва обарени кромпира, треба овоме да је равноправна подела користице накнада, за малену плату. Било би крајње време, да о овом управни одбор одлучно донесе решење, т. ј. да се користица на једнаке делове деле, или са 5 фор. месечне повишице на плату, укину користице. Или, како се ово слаже. Гђа Вујићка испала је сасвим из репертоара. У месец и по дана играла је четир сасвим споредне улоге, ни једне главне, а добила плате 120 ф., а на користици добила би 16 фор. Онај пак, који игра у месец и по дана двадесет пута, а добије плате 30 фор. а тај би добио од користице 4 фор. Дал је то право?

Шта је пак најглавније, дружина срп. нар. позоришта није хтела да прими користицу у Суботици. Сме ли то дружина да чини? Она се противила месном одбору. Неки су тако дрски били, да су рекли, да смо ми поједини радили на томе, да што мање посете буде. У главном је ствар, да ми нисмо ништа хтели за користицу радити, а ко је хтео доћи, нисмо били тако завидљиви да смо одговарали да не дођу, као што су они себични глумци били, који нису хтели користицу примити. Уверавам вас, да ће нас неколико Суботичана на главној скупштини и о овоме опширније говорити.

Одавде је дружина отишла у Стари Бечеј.

—ћ.

*) То решава управни одбор, па су глумци и покушали да то спроведу, ал су пропали са тим, јер управни одбор несме увредити „фамилију“. Уредн.

Уметност.

Вајарска и сликарства изложба у Бечу.

2. Сликарство.

(Свршетак.)

„Помаман дан краља Венцла“ од Реберса „Гостба Хелиогабалова“ од Рајфенштајна не могу да побуде пажљивост. Рајфенштајн приказује на својој слици Хелиогабала, где устаје са свога стола, при коме је уживао рајске сласти; у исто доба спушта се сасвим изненада киша од ружа тако, да од тог силног мириса умиру неке од они лепи девојака, које су Хелиогабала забављале. Ако је хтео сликар у тој слици, да нам представи поквареност касњег римског царства, то му није пошло за руком, јер она гола, лепа, нежна, округла и пуначка тела међ оним красним ружицама, не показују ни најмање поквареност нити социјалне невоље оног времена.

„Сан Михаел-Ангела“ од Лишке не одликује се лепом композицијом, тако исто и његова „Mater dolorosa“, али у овој другој слици врло је леп колорит.

Чески сликар Брожек изложио је две слике и то прва је „Полазак на посао“, која нам представља лепо јутро. На далеко опружене оранице, по којима се још роса бели. Први зраци злаћеног сунашца расипају своју светлост на ту орошену земљу. Тако исто вештачки израдио је и ону другу слику „Повратак из поља“.

Добро познати сликар Ф. Дефрегер изложио је слику „Winkeltanz in Tirol“, опет његова обична и стара мелодија. Слика је доста површно изведена. У целој композицији не опажа се никакав живот, све особе на тој слици изгледају нам и сувише круте и ако се по која особа одликује фином карактеристиком главе. Овом сликом није нам показао тај уметник никакав напредак у раду, јер пређашње његове слике много су лепше и савршеније биле.

Знаменитији аустријски сликар Шиндлер изложио је 14 слика, код којих је лепа и композинија а и колорит. Свака нам његова слика казује, да уметник има врло добро посматралачко око, те да из природе само оно бира, што је најсавршеније, што је љупко, што је величанствено. Он је кадар дивно представљати све дражи разног доба дана а и разног доба године. Па како је лепо иввео ону слику „На друму“. Ту видите како се она дрва чисто са ноносом дижу горе у вис, па како су фино изведени они путеви, како су живо и истинито представљене оне њиве и њиове границе. Дивно ли је и оно небо што се надвило над том лепом пољаном.

А Кампф изложио је слику. Благосиљање добровољаца 1813. г. У старој простој соби благосиља стари учитељ младиће, који полазе у бој за слободу. На сваком оном лицу огледа се силна љубав према домовини. Лепо је уметник изразио одушевљење а до некле и бол на лицу они жена и девојака, које се растају можда за увек са својим драганом, братом или мужем.

В. Бернацик изложио је слику. „На раскршћу“. Уметник је добар цртач, јер обе особе врло су лепо нацртане, како лице тако исто и одело. Лепо је израдио уметник и небо, само нам оно опало лишће изгледа као какви ваљушци.

Б. Книпфер изложио је две врло лепе слике и то „Борбу Тритона“, која представља лепу, пуначку жену са репом, која седи на стени и посматра очајну борбу две Тритоне, од чије се борбе и само море узбуркало. Тако исто лепа је слика „Позив на игру“, где нежна сирена позива на игру две красне девојке. У обе те слике, море са својом водом сасвим је природно и вештачки изведено. Види се, да је тај уметник кадар женска тела врло фино и особито њежно представљати.

Х. Карлемонт изложио је слику „Шумски извор“. Уметник је вештачки израдио воду што пада са стене, па после себи пут прави по опалом јесењем лишћу. Павле Хекер изложио је две слике „Verkündigung“ и „None“. Композиција је у оба рада слаба, облици доста неукусни, али за то је опет вештачки израђена светлост сунчана по лишћу и осталим предметима.

А. Ковалски изложио је слику „У вејавици“. Ту нам сликар представља сиромашна сељака у саоницама, која вуче мршав и изнемогао коњ, који једва одолева оном јаком ветру и страшној вејавици. Силна оскудица, патња и умор, све се то дивно огледа како на сиромашном сељаку, а тако исто и на његовом коњу.

Ф. Калморген у својим сликама представља нам широко поље, по коме косе неуморни сељаци. Никад природније ни лепше нисам видео изведен врло топао дан косидбе.

Карактеристично и врло фино изведена је слика једног сељака од познатог уметника Vantier'a.

Ц. Хубер изложио је слику „Стадо у бури“. Ту видимо стадо оваца заједно са псом, како их силна олујина чисто у зраку носи. Слика је врло вешто израђена а и догађај је доста природно изведен.

Ето штовани г. уредниче, то су Вам најлепши цветићи, које сам ја нашао и узабрао у том врло пространом врту и поднео их лепим читатељицама.

Беч. **П. К. Л.**

Штов. господи трговцима града Земуна.

Не само широм наше отаџбине, већ широм целе цивилизиране Европе завладао је недељни починак, не само у већим градовима него и најмањим местима. Те са горе наведени разлога, слободна је овим трговачка омладина најучтивије запитати г. г. трговце, зашто да град Земун, који је трећи у нашој отаџбини а први у кићеном Срему, буде најпоследњи у целој монархији.

Ми одобравамо господи трговцима да смо на граници, — кад би ми били на граници: отоманског, израиљевог, или кинеског царства, које не би свету недељу признавало за какав празник, — ал смо ми на граници краљевине Србије! у којој је законом уведен недељни починак, не само од 12 сати већ праведније цео дан, те тим наш свет нема повода да иде у Београд куповати какав еспап, а нити београдски свет прелази недељом да шта купује већ шетње ради, као и ми што у Београд идемо.

То су били само злочести назори неке гг. трговаца који су у почетку мислили да ако држе отворене радње недељом, да ће тим постићи какви обртни односно прометни напредак, али су се на жалост преварили, те до тог увиђења данас и сами дођоше, али једина несрећа неспоразумљење, неки би затворили а неки се опиру у том време пролази, а грдна штета за сваки час, за који се закасни. Трговачка омладина уверава се даном и даном да ће се господари међусобно споразумети те ће својој трговачкој дужности удовољити у што краћем времену и почети своје радње недељом у 12 сати затварати

Овим се препоручује

Трговачка омладина.

Вести из места и са стране.

Враћено благо. Новембра месеца пр. г. нашли су радници при ископавању на Ђердапу повећу гомилу новаца. Пошто се доказало, да је новац нађен на српској страни Дунава, тако је исти недавно уручен српском конзулу у Будимпешти. Новци су из XVII. века и аустријског и турског кова, а има међу њима 1 златан, 178 већих а 1056 мањих сребрних комада.

Верили се. Уважени и честити наш пријатељ, трговац Паја Романовић, верио се јуче са врлом и љубазном гђцом Катицом Димићевом, ћерком уваженог овдашњег економа Јоце Димића. Нека је сретно да бог да!

Голуб Бабић. У талијанским новинама читамо овај телеграм из Сарајева: „Влада је подвргла судској истрази Голуба Бабића, „комисара обране“ (?) јер се сумња, да је он побунио прошле године сељаке у околини Прњавора“. Овако јављамо, јер смо у српским новинама опет читали, да је под истрагу бачен брат Голубов а не Голуб — и ако ми држимо, да ће бити пре Голуб, јер је он уживао неку плату од годишњих 1200 фор.; тобож као комисар обране, а у ствари тај је комисар био увек од полиције надгледан и из Сарајева се није никад смео удалити без нарочите владине дозволе. Ми смо се већ обратили ради тачног извештаја нашим пријатељима и јавићемо у своје време праву истину.

Како се лечи велики кнез Ђорђе. Други син рускога цара, велики кнез Ђорђе, који се рад болести морао вратити са свог путовања по Индији, те се од то доба непрекидно налази ради плућне болести на Кавказу, да се лечи, подвргнут је врло чудноватој методи лечења. Зидови његова стана посве су голи и без икаквоге накита, у собама најпростији намештаји од дрва и трстике, без икаквих тапетарских радња и јастука. Велики кнез спава на танкој струкачи а покрива се платном. За целе зиме пећ се слабо ложила а прозори су увек отворени. Лечници су овај начин лечења држали најсолиднијим, да униште бациле и запрече развој туберкулози. Они тврде, да је болест у развитку обустављена, те да ће овако кроз две године болесник поступно оздравити.

После 400 година. У Млецима на дну мора нашли су морски гњурачи т. зв. паломбари, велику лађу. Доказало се, да је то стара млетачка галија, која је по свој прилици у море утонула у којој поморској битци. Широка је 7 метара а колико је дуга није се могло установити, јер је већим делом засута песком. Мисле, да лађа лежи на дну мора већ 400 година Сада се о томе ради, да се откопа и дигне из мора, јер се надају, да ће наћи у њој занимљивих старина.

Немилосрдна мати. Прошле среде, стајала је на једном шеталишту у Паризу жена, држећи у наручју дете, коме су биле очи рупцем повезане. Жена је молила пролазнике за милостињу а дете је плакало и уздисало. На лицу му се видело, да трпи велике болове. Многи су стали и испитивали жену. Врло је несретна, вели она. Болесно јој је дете а она га не може лечити, јер нема новаца. На ове речи многи су се ганули и жени пружили милостињу; али то је видео и један млади лечник, па у пркос томе, да се мати опирала, скинуо је рубац детету с очију и онда се видело, да је на левом оку причвршћена била орахова љуска а под њом се је налазио велики паук. Цело је око било детету отечено од паукових убода. Општинство се на овај ужасни призор тако узрујало, да је тешком муком могла полиција одбранити несретну жену, коју је, наравно, предала суду.

Трговина.

Нови Сад 9. (21.) јуна. Код нас је наступило право мртвило за жито. Нити ко доноси, нити тражи нити пита, услед тога су и цене непромењене. Шеница 8 фор. 20 н. Кукуруз 4 ф. 50 н. Јечам 4 ф. 70 н. Зоб 4 ф. 80 н. Наполица 7 фор. 20 н.

Свињи дебели 40 нов.
Свињи средњи 38 нов.
Маст 50 нов.
Сланина 50 нов. — Све од 1 киле.

Данас је на нашој пијаци пасуљ у великој милости. Од 2 сата у зору до 5 сати донешено је до 100 мтц. и све је продато. Једна берлинска кућа купила је сама 68 мтц. и плаћала је 9—10 н. килу.

*

Будимпешта, 8. (20) јуна. Пшеница се данас прилично нудила, али куповина је остала ограничена. При мирном утаначењу продало се 14.000 м. ц. по дневној цени. — Продало се: Потиске шенице 700 м. ц. 79·5 9 ф. 1.500 м. ц. 78· 8 ф. 95 н. 1.900 м. ц. 77·5 8 ф. $92^1/_2$ н., 100 м. ц. 77· 8 ф. 80 н. 600 м. ц 77· 8 ф. 85 н. 100 м. ц. 76·7 8 ф. 75 н. 100 м. ц. 76·5 8 ф. 70 н., 100 м. ц. 76· 8 ф. 70 н. 100 м. ц. 75·2 8 ф. 50 н., 200 76·5 8 ф. 75 н. Све на три месеца. — Банатска 400 м. ц. 76·3 8 фор. 60 н. Бачка 1100 м. ц. 75· 8—8 ф. $67^1/_2$ н. на три месеца. Српска 1300 м. ц. 75·8 7 ф. $92^1/_2$ н. на три месеца, транзито

Зоб 5 ф. 65—55—$57^1/_2$ н. за готово.

На термине: Пшеница за јуни 8 ф. 55 н. 8 ф. 60 н., за јесен по 7 ф. 91—99 н. Раж за јуни 4 ф. 85—87 н., за јули-август 4 ф. 88—86 н, за септ. 4 ф. 99 н. до 5 ф. 02 н., зоб за јесен 5 ф. 37 до 5 ф. 41 н. Репица за август-септ. 11 фор. 60 до 11 фор. 64 новч.

Новије вести.

Баја. Велика вода починила је у нашој околини управо грозну штету. Пошто је пробила насип код Пандур-Сегета и варошки насип поплавила је све. Вода жестоко тече према Шаркез-Калочи.

Беч. У понедељак стигао је овамо кнез Бизмарк да присуствује свадби свога сина Херберта. Целим путем кроз Аустрију по-

здрављали су га Немци најодушевљеније а у Бечу хтели су просто да полуде од радости. Кнез је био од сјајног дочека тако ганут да су му сузе ударile на очи. При дочеку овде беше огромна светина те је дошло и до гужве тако, да је полиција морала посредовати.

Загреб. У понедељник у због тога сазваној седници распуштено је варошко заступство због тога што није хтело изаслати депутацију у Будимпешту к 25-год. јубилеју крунисања краљева. Владиним повереником именован је владин саветник Мошински.

Рим. Код општинских избора победили су либерали. Изабран је и бивши министар-председник Криспи.

Петроград. Цар вратиће се (лако преко Штокхолма) овамо 23. о. м.

Цариград. Арменски патријарх дао је оставку.

Београд. Посланици страних власти изразили су влади своје саучешће због смрти регента Протића. — Изречена је осуда против изгредника приликом изгона краљице Наталије. Сви су ослобођени само су осуђени Драгутин Илић (који се сада налази у Новоме Саду. Уред. „Заст.") и трговац Милош Ђурић, сваки на 4 месеца затвора.

Цетиње. Рођаци једног Црногорца, кога су недавно убили Малисори, напали су на исте и убише једнога. Кривци су ухапшени и биће строго кажњени.

Дописница уредништва.

Дописнику из Брестовца. Ваш допис не можемо штампати јер није за штампу. Ми имамо важнијега посла него да се бавимо појединим лично стима. Расправите то међусобно.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Српски ђаци у Женеви, обнављајући своје друштво и читаоницу, обратили су се многим уредништвима српским с молбом, да их шиљањем својих листова и часописа потпомогну у томе предузећу.

Уредништва: „Просветног Гласника", „Наставника", „Учитеља", „Правника", „Тежака", „Витеза", „Српског Занатлије", „Ђачета", „Беог. општ. Новина", „Српских Новина", „Велике Србије" „Заставе", „Србобрана", „Српског Гласа", „Дневног Листа", „Српске Заставе", „Одјека", „Слободе" и „Такова", — појимајући значај друштава ђачких у опште, одазвала су се најљубазније друштвеној молби и шаљу своје листове безплатно.

У име друштва изјављујемо јавну захвалност свима овим уредништвима, која су и овом приликом доказали да воде рачуна о умном усавршавању младежи српске, и о јачању српске мисли, које две тачке и служе као главни циљ овог друштва.

Тако исто изјављујемо захвалност и господи: М. Андоновићу, др. М. Веснићу, професорима Вел. Школе, Вреловићу, Тирићу, С. Н. Ђорђевићу, Кости Стојановићу, С. Сремцу, Лилеру, професорима нишке гимназије, П. Јовановићу власнику „Србобрана", П. Никетићу учитељу, Кости Симићу издавачу и Васи Пелагићу, који су изволели подарити нашој читаоници велики број књига, а и г. С. Никшићу-Лали цртачу који је поклонио слику: Стевана Синђелића.

У Женеви 30-ог маја 1892.

Деловођа-благајник: **Ахило Михаиловић**, медицинар.

Председник српске читаонице: **Петар С. Протић**, кандидат богословља.

РЕД ПЛОВИДБЕ
путничких пароброда I. ц. кр. повлашт. дунавског паробродског друштва

важи од 1. маја 1892. до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: сваки дан у 6 сах. 20 мин. у вече.

Из Новог Сада у Земун, Београд, Оршаву: сваки дан у 6 сах. 20 мин. у вече.

Из Новог Сада у Рушчук, Браилу, Галац: средом, петком и недељом у 6 сах. 20 мин. у вече.

Из Новог Сада у Будимпешту: сваки дан у 5 сати из јутра.

АГЕНЦИЈА.

РЕД ПЛОВИДБЕ
пароброда кр. угар. државне жељезнице

од 18. фебруара (1. марта) 1892.

ДОЛЕ:

Полази из Вуковара са жељ. стан. 4 с. 30 м. у јутро.
„ „ Вуковара вароши . . . . 5 с.
„ „ Букина . . . . . 5 с. 30 м.
„ „ Паланке . . . . . 7 с.
„ „ Черевића . . . . . 8 с.
Стиже у Нови Сад . . . . . после 9 с. у јутру.

ГОРЕ:

Полази из Новог Сада . . . . 1 с. после подне.
„ „ Черевића . . . . после 2 с.
„ „ Паланке . . . . . 4 с.
„ „ Букина . . . . . 6 с.
Стиже у Вуковар у варош . . . . . 7 с.
Стиже у Вуковар на жељ. стан. . 7 с. 30 м. у вече.

Пароброд иде сваки дан.

ЛОКАЛНИ ПАРОБРОД.

Из Каменице стиже у Нови Сад у 4, 6, 8 и ¾10 сати пре подне, и у 2, 4 и 7 сати после подне.

Из Новог Сада полази за Каменицу у 5, 7, 9, и 11 сати пре подне и у 3, 5 и ½8 сати после подне.

Јавна захвала.

Изненадном и напрасном смрћу, моје нигда незаборављене верне супруге, **Катарине Циперске** рођене Андреић, која у највећим мукама премину у прошлу среду 27. маја о. г. у својој 47-мој години живота свога, — а 28. предата матери земљи нека је мир пепелу њеном!

Овом приликом за дужност сматрам, да се захвалим, на првом месту овоместном велеуваженом г. дру Сави Крестићу, који и овом приликом употреби сву лечничку вештину и труд, да је отме из наручја смрти; покојница под његовом лечничком руком, а на мојим супрушким рукама . . . душу своју испусти

На другом месту за дужност сматрам да се захвалим, свом овомесном поштованом грађанству, мушког и женског пола, без разлике вере и народности, који у огромном броју учествоваше да ми ублаже бол, те покојницу до вечне куће отпратише.

А тако исто на особ изражујем најтоплију хвалу; нашем привременом певачком друштву, које с тужним „Свјати Боже" спровод увеличаше и тугу ублажише.

Нека је поново свима најтоплија и срдачна хвала.

Перлез, 1. јуна 1892. год.

У име моје породице ожалошћени супруг

Ђока Пиперски.

✝

Црна смрт, са неумитном десницом својом, отрже нам — у цвету младости своје — нашу милу и никад непрежаљену 18-годишњу ћерку

МИЛЕВУ

2. (14.) јуна о. г. око 7 сати пред вече из родитељског загрљаја на ненакнадими губитак; из загрљаја милог јој чике и стрине. шогора, браће и сестара, деде, мајке и тетака, из загрљаја милих јој другарица и пријатељица на велику тугу и жалост тужних јој родитеља.

Није нам могуће, сваком појединoм благодарити на саучешћу у нашој преголемој тузи за милом покојницом, што овим изјављујемо топлу благодарност частном свештенству гг. Дамњану Прерадовићу пароху голубиначком и Стевану Шимићу пароху ст. пазовачком, што нам ублажише тугу својом присутношћу при погребу миле нам покојнице. Хвала г. Милану Коњовићу учитељу голубиначком; хвала свима пријатељима из Старе и Нове Пазове, из Батајнице, Земуна и Београда; хвала најзад милим нашим Војчанима, што нам онако многобројно указаше своје саучешће у преголемој тузи нашој и одпратише милу покојницу до хладног гроба — вечне јој куће.

Хвала свима, до неба хвала!

У Војки, 5. јуна 1892.

Сима и Анка Керечки,
тужни родитељи.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Српска православна црквено школска општина у Бијељини, овим расписује стечај за двије учитељске силе, и то:

1. Једног учитеља, који мора бити вјешт хармоничном појању, да је у стању управљати са пјевачким хором. Годишња плата као учитељу 600 фор., као хоровођи 200 фор., у име стана и огрева 90 фор., које ће заједно у редовним мјесечним оброцима примати. Натјецатељ има свједочбама доказати, да је оспособљен за учитеља на српским школама, да је Србин православне вјере, и да је вјешт црквеном појању, које му у дужност спада.

2. Једну учитељицу, која мора са исправама о учитељској способност доказати, да је оспособљена са добрим успјехом за учитељицу на српским школама. Годишња плата 400 фор., у име стана и огрева 90 фор., које ће редовно примати.

Молитељи који желе предујам, као путни трошак, одбија им се од припадајућег берива.

Сви они који желе на ова мјеста компетовати, имају се најдаље до 1. августа т. г. (по старом) са потпуним исправама на потписатог обратити.

Из сједнице српско-православног црквено школског одбора број 46. ад 4.

Бијељина 17. маја 1892.

Ристо Јеремић.
пресједник.

2—4 288

ОГЛАС.

Од стране потписаног суда, ставља се до свеопћег знања, да ће се на молбу Јована пл. Радосављевића против Тодора и Јулијане Момировић ради дуга од 400 фор. дана 7. јула 1892. године у 10 сати пре подне у општинској кући у Шиду, парцеларно продавати непокретности Тодора и Јулијане Момировић, уписане у грунтовном уложку број 685, 327. и 599. опћине Шид, вредне 8230 фор. најбољему нудиоцу и испод процене.

Кр. котарски суд:

У Шиду 16. јуна 1892.

Управитељ суда
Чобанић.

291 1—3

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈОСИФА ТАБОРИЈА
У САРАЈЕВУ

283 2—3

потребује једног старијег и вештог спомоћника. Ступити се може одма.

ОГЛАС.

Српска црквена општина новосадска издаваће на јавној дражби своју и фундационалну земљу у недељу 14. (26.) јуна о. г. у 3 сата по подне у општинској писарници, где се плаћа парохијал. Земља се издаје на три, евентуално на шест година. Сва је земља у четир комада, а ланци су по 2500□° и то:

Миланковић-Петровићкина од прилике	292	ланца.
Ченејска (код цркве) . .	98	„
Камендин	52 1947/2500	„
Мртваљош	42 2200/2500	„

Услови се могу видети у самој општинској писарници до саборне цркве (где се плаћа парохијал).

3—3 285 **Црквени одбор.**

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
АНТОНИЈА ГЕОРГИЈЕВИЋА
У НОВОМЕ САДУ

295 1—2

потребује једног млађег спомоћника, практиканта или шегрта, који осим матерњег језика говори још немачки и мађарски.

Част ми је до знања ставити поштованој публици, да сам из дружине под фирмом: **„Браћа Касовици и друг"** иступио, те ћу од сада имати своје самостално подузеће

ФИЈАКЕРА И КОЛА ЗА СЕОБУ.

Уз молбу, да ме поштована публика и на даље својим поверењем одликује, слободан сам уједно и то обзнанити, да ће бројеви на мојим колима бити **ПЛАВЕТНИ** и то **од 30 броја на више.**

Поруке примам **у кавани код „Јелисавете"**, где ћу се по цео дан бавити.

У Новоме Саду, 5. (17.) јунија.

С поштовањем

290 1- **СИГМУНД КАСОВИЦ**

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА
ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА
У НОВОМЕ САДУ

289 2—3

потребује спомоћника. Вичан тој струци, може одма ступити и треба одма.

ШПЕЦЕРАЈСКО-ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
Н. ЂУРИШИЋА
У РУМИ

282 3—3

треба једног гвожђарског и једног шпецерајског помоћника. Обема бранжама и контоарском послу вешти, имају првенство.

Мануфактурно-мешовита трговина
ДУШАНА ТЕОДОРОВИЋА
У СТ. СИВЦУ

потребује једног млађег спомоћника и шегрта. 286 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
МИЛЕНКА НИКОЛАЈЕВИЋА
У РУМИ

потребује једног млађег помоћника и једног научника. — Првенство имају који се лично понуде. 279 2—2

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ТОШЕ АРСЕНИЈЕВИЋА
У ПАНЧЕВУ

292 2—2

потребује једног млађег спомоћника, који одма ступити може.

Онима који пуше цигарете, нека је препоручена на гласу **хартија за цигарете** са марком

Les Dernières Cartouches

творнице **Braunstein Fréres**, у Паризу **65. Boulevard Exelmans.**

Овај производ је славље на пољу индустрије хартије и узор хартија за цигарете.

Једно творничко сложиште наше фирме за продавање хартије за цигарете као и готових завоја за цигарете налази се у Бечу, I., Schottenring, 25.

Наше праве француске хартије за цигарете „Les Dernières Cartouches" од које сваки картон носи фирму Braunstein Fréres, као и готових завоја за цигарете може се добити у Новоме Саду код гг. **Н. Димовића** и Ем. Дицгена и сина.

188 5—25

ЗАХЕРЛИН

је припознато средство против сваких насекома.

Да се распозна да су боце заиста од правог „Захерлина" треба пазити:

1. ЗАПЕЧАЋЕНА БОЦА; 2. ИМЕ „ZACHERL."

Цена: 15 нов., 30 нов., 50 нов. и 1 фор.

Прави „Zacherlin" се може добити:

У Н. Саду код П. Романовића.
„ „ „ „ Г. Плавшића, апот.
„ „ „ „ Браће Вагнера.
„ „ „ „ Д. Коде.
„ „ „ „ Е. Дицгена и сина.
„ „ „ „ Георгијевића, апот.
У Н. Саду код Љ. Стефановића.
„ „ „ „ Јов. Ф. Костића.
„ „ „ „ Д. Арновљевића.
„ „ „ „ Јосифа Гајгера.
„ „ „ „ Петра Попадића.
„ „ „ „ Ј. Војтовића.
У Илоку код П. Арсенића сина.
У Инђији код М. Петковића.
У Н. Паланци код М. Марцикића.
У Петровградину код Емериха Дицгена и сина. Ферд. Андреса.
У Сентомашу К. Д. Манојловић.

187 4—6

За уређивање одговара **Ђорђе Бакаловић.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.